

Силабус
вибіркового освітнього компоненту
«Прогнозування соціально-економічних процесів»

Назва дисципліни:	Прогнозування соціально-економічних процесів
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2076
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	економіки і підприємництва
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Деділова Тетяна Вікторівна, к.е.н., доцент
Контактний телефон:	+380(50) 281 83 28
E-mail:	dedilova@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування компетенцій щодо застосування теоретико-методичних підходів з виявлення тенденцій зміни соціально-економічних процесів (СЕП), визначення можливих станів соціально-економічних об'єктів у майбутньому, дослідження закономірностей їх розвитку за різних умов, оцінки ймовірних наслідків прийнятих рішень.

Предмет: теоретичні та методологічні основи, методичні положення прогнозування соціально-економічних процесів на сучасному етапі.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення студентів із теорією та сучасною практикою прогнозування СЕП;
- набуття студентами вміння аналізувати СЕП, що відбуваються;
- закріплення навичок самостійного виконання прогнозних розрахунків та обґрунтування параметрів соціально-економічної системи країни;
- розвиток дослідницьких та організаторських здібностей у студентів під час дослідження СЕП.

Компетентності, яких набуває здобувач:

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.
- Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Результати навчання:

Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	4
1	ЛК Методологія прогнозування СЕП в контексті сталого розвитку	2	2
	ПР (ЛР, СЗ) Інформаційне забезпечення прогнозування СЕП	2	-
	СР Взаємозв'язок напрямів прогнозування СЕП. Світова практика реалізації проєктів зі сталого розвитку соціально-економічних систем Онлайн гра від Глобального договору ООН в Україні «Цілі сталого розвитку» Проміжне тестування №1	6	12
	ЛК Основні функції управління соціально-економічними процесами	2	-
2	ПР (ЛР, СЗ) Механізм управління соціально-економічною системою	2	-
	СР Випадковість, невизначеність і конфліктність СЕП. Дослідження методології побудови моделей прогнозування економічного розвитку Міністерством економіки України Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 1). Проміжне тестування №2	8	10
	ЛК Прогнозування економічного росту	2	-
	ПР (ЛР, СЗ) Моделі прогнозування економічного росту	2	-
3	СР Статистичне прогнозування показників рівня життя населення в контексті сталого розвитку. Особливості інноваційно-інвестиційної політики України Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 2). Проміжне тестування №3	8	10
	ЛК Прогнозування розвитку виробничих зв'язків в економіці	2	-
	ПР (ЛР, СЗ) Виробничі функції	2	-
	СР Структура прогнозів за галузями народного господарства України. Основні числові характеристики виробничих функцій Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 3). Проміжне тестування №4	8	10
5	ЛК Прогнозування інфляції та безробіття	2	2
	ПР (ЛР, СЗ) Баланс трудових ресурсів	2	-
	СР Сутність та структура «споживчої корзини». Основні тенденції ринку праці Європи та України. Альтернативні показники вимірювання інфляції Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 4). Проміжне тестування №5	8	10
	ЛК Основні поняття й попередній аналіз часових рядів	2	-
6	ПР (ЛР, СЗ) Аналіз часових рядів	2	2
	СР Аналіз та прогнозування рядів динаміки сучасними методами. Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 5). Проміжне тестування №6	8	10

1	2	3	4
7	ЛК Суб'єктивні (експертні) методи прогнозування	2	-
	ПР (ЛР, СЗ) Експертні методи оцінки соціально-економічного об'єкту	2	-
	СР Структура прогнозів економічного і соціального розвитку України на довго-, середньо- та короткостроковий періоди Онлайн курс на платформі Prometheus «Word та Excel: інструменти і лайфхаки» (Тиждень 6) Проміжне тестування №7	8	12
	ПР (ЛР, СЗ) Оцінка параметрів і перевірка значущості результатів прогнозування	2	-
8	ЛК Оцінка прогнозів	2	-
	СР Переваги і недоліки методики з прогнозування основних макроекономічних показників на короткостроковий період Проміжне тестування №8	4	10
	ПР (ЛР, СЗ) Оцінка параметрів і перевірка значущості результатів прогнозування	2	-
Разом	ЛК	16	4
	ПР (ЛР, СЗ)	16	2
	СР	58	84

Методи навчання: лекції, пояснення, розповідь, форуми обговорення сучасних соціально-економічних явищ та тенденцій; онлайн ігри; презентації, схеми, таблиці, відеоролики, демонстрації; практичні заняття, інтерактивні дошки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

1.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру,

виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;
 $K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;
 n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;
- за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою залік	Оцінка за шкалою ЕКТС	
		Оцінка	Критерії
90-100	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89		B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

– курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;

- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література: *(література не пізніше 10 років, окрім 1 фундаментального класичного підручника або монографії)*

Базова література:

1. Галушак М. П., Галушак О. Я., Кужда Т. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навчальний посібник для економічних спеціальностей. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2021. 160 с.
2. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2017. 170 с.
3. Присенко Г. В., Равікович Є. І. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 378 с.
4. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Клебанова Т. С., Курзенев В. А., Наумов В. М. та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.

Допоміжна література:

1. Кондіус І. С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». Севастополь, 2016. 162 с.
2. Рогоза М. Є., Рамазанов С. К., Мусаєва Е. К. Нелінійні моделі та аналіз складних систем: навч. посіб. в 2 ч. [2-ге вид., зі змінами]. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2015. 300 с.
3. Прогнозування розвитку територій. Економічне прогнозування: навч. посіб. з компакт-диском / Шаров Ю. П., Бобровська О. Ю., Латинін М. А. [та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. Київ: К.І.С., 2015. 128 с.
4. Прогнозування соціально-економічних процесів : конспект лекцій / уклад.: Шибаніна О. В. та ін. Миколаїв : МНАУ, 2022. 95 с.

5. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / кол. авт. за наук. ред. проф. В.С. Загорського. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Деділова Т.В. Дистанційний курс «Прогнозування соціально-економічних процесів». URL: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2076>
2. Державна служби зайнятості. Офіційний сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
3. Державна служба статистики. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Цілі сталого розвитку. Онлайн гра від Глобального договору ООН в Україні URL: <https://game-globalcompact.org.ua/index.html>
6. «Word та Excel: інструменти і лайфхаки». Онлайн курс на MOOC платформі «Prometheus». URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:DNU+PRIN-101+2017_T1

Розробник (розробники)
силабусу навчальної дисципліни

підпис

Тетяна ДЕДІЛОВА
ПІБ

Завідувач кафедри

підпис

Оксана ДМИТРІЄВА
ПІБ